

О.М. Шабетя, доктор с.-г. наук,
В.В. Шабетя, кандидат с.-г. наук
Інститут овочівництва і баштанництва НААН

ФОРМУВАННЯ ОЗНАКОВИХ, СПЕЦІАЛЬНИХ КОЛЕКЦІЙ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР

Представлено інформація про один з основних напрямків роботи з генетичними ресурсами рослин: вивчення зразків генофонду за комплексом господарсько цінних ознак в різних еколого-географічних умовах з метою формування ознакових, спеціальних робочих та інших колекцій. Наведено результати щодо формування спеціальних та ознакових колекцій овочевих культур. За результатами вивчення за комплексом господарсько цінних ознак сформовано колекції: ознакова колекція баклажана за стійкістю до абіотичних чинників; ознакова колекція буряка столового за морфологічними і господарсько цінними ознаками; робоча ознакова колекція томата за стійкістю проти фузаріозу та ранньої сухої плямистості; робоча ознакова колекція томата для захищеного ґрунту; робоча ознакова колекція цибулі ріпчастої за морфологічними і господарсько цінними ознаками. Визначено сорти-еталони для кожної ознаки колекцій.

Ключові слова: генофонд, оцінка, овочеві культури, формування, ознакові колекції, робочі колекції, еталонні зразки.

Вступ. Однією з головних умов для успішного існування комерційних фірм (у тому числі і селекційно-насінницьких) є завчасне виявлення перспективних напрямків для значного укладення коштів. У галузі селекції до таких можна віднести окремі ознаки рослин, які можуть істотно вплинути на розмір і якість урожаю, технологічність вирощування рослин, переробки та зберігання продукції, також скорочення енергетичних і матеріальних витрат для одержання одиниці врожаю.

Слід відзначити, що існуючі у різних країнах колекції рослинних ресурсів у основі своїй не є генетичними колекціями конкретних ознак, а частіш за все являють собою вихідний матеріал для їх одержання.

© Шабетя О.М., Шабетя В.В., 2015.

Тому дуже важливим є формування генофонду овочевих і баштанних культур та створення різних видів колекцій.

Для більшості овочевих рослин формують різні колекції (спеціальні, робочі, ознакові та інші) за результатами фенотипової оцінки, які створюють основу для початку генетичного вивчення певної ознаки та створення колекції донорів. Фенотиповий прояв ознак значною мірою залежить від екологічних умов. Поглиблене вивчення зразків у різних кліматичних умовах (різних регіонах) є оптимальним для виявлення максимального різноманіття, що дозволяє створювати універсальні генетичні колекції.

В основі досліджень з генетичними ресурсами рослин є диференціація їх за найважливішими ознаками та виділення генетично стабільних форм для практичного використання [1, 2, 3, 4]. За результатами вивчення генотипового складу та розподілу сортових і гібридних популяцій, відбору стабільних самозапильованих ліній, які різняться за комплексом ознак, ідентифікації генів, які контролюють конкретні ознаки, нами проводилося формування колекцій основних овочевих рослин.

Одне з основних завдань під час роботи з генетичними ресурсами рослин – це формування генофонду. Тому з метою оптимізації складу та обсягу Національного генбанку овочевих і баштанних рослин для цілеспрямованого залучення, ефективного використання та збереження цінного генофонду за результатами комплексного вивчення зразків генофонду були сформовані наші колекції. Використовуючи та узагальнюючи світовий досвід, ми сформували колекції різних типів.

Методика досліджень. Матеріалом для дослідження слугували колекційні зразки генофонду овочевих і баштанних культур (колекції томата, перцю, баклажана, буряка, столового, цибулі ріпчастої). Досліди з оцінки нових колекційних зразків закладали відповідно до «Методики опытного дела в овощеводстве и бахчеводстве» [5]. Оцінку сортозразків колекцій за біологічними та морфологічними ознаками проводили згідно з «Методическими указаниями по изучению и поддержанию мировой коллекции» (томаты, перцы, баклажаны, лук, корнеплодные), [6, 7, 8, 9], «Методикою проведення експертизи сортів на відмітність, однорідність та стабільність (ВОС)» [10].

Результати досліджень. Формування ознакових, спеціальних і генетичних колекцій овочевих культур. За результатами наших досліджень виявлено найбільш важливі ознаки для селекції у Лісостепу України, визначено еталонні зразки та сформовано три ознакові та три робочі – ознакові колекції різних овочевих видів рослин.

Ознакова колекція баклажана за стійкістю до абіотичних чинників (Свідоцтво про реєстрацію колекції генофонду рослин в Україні № 81). До колекції нами включено 53 колекційних зразка 3-х ботанічних видів баклажана (*Solanum melongena* L., *Solanum anguivi* Lam., *S.sisymbriopolium* Lam.); 3-х підвидів (*Solanum melongena ssp. orientale* Fil., *Solanum melongena ssp. occidentate* Haz., *Solanum melongena ssp. subspotanum* Fil).

Зразки створеної нами колекції походили з 12 країн (Україна – 17; Японія – 14; Росія – 6; Франція – 3; США – 3; Румунія – 2; Молдова – 2; Китай – 2; Нідерланди – 1; Німеччина – 1; Італія – 1; Англія – 1).

Колекцію створено за 11 ознаками, які визначено нами як найбільш важливі у процесі селекції на стійкість проти абіотичних чинників. До кожної ознаки виділено еталонні зразки (табл. 1).

1. – Перелік ознак, за якими створена ознакова колекція баклажана за стійкістю до абіотичних чинників та еталонні зразки

Ознака	Рівень прояву ознаки	Номер Національного каталога	Назва зразка–еталона	Країна походження
1. Рослина: форма куща	3 – зімкнута	UL5400047	Deking grosse runde	Нідерланди
	5 – напіврозлога	UL5400262	Прем'єр	Україна
	7 – розлога	UL5400251	Sadahara Naganasu	Японія
2. Рослина: облістяність	1 – слабка	UL5400090	Фіолетовий шар	Україна
	2 – середня	UL5400001	Алмаз	Україна
	3 – сильна	UL5400225	Чорний красень	Україна
3. Рослина: забарвлення стебла	1 – світло–зелена	UL5400123	№ 563	Румунія
	2 – зелена	UL5400001	Алмаз	Україна
	3 – зелено–фіолетова	UL5400160	Синій	Росія
	4 – фіолетова	UL5400253	Сині Японські	Росія
	5 – темно–фіолетова	UL5400241	Violette Longue	Франція
	6 – зелено–коричнева	UL5400193	Second Tanga maranasu	Японія
	7 –фіолетово–коричнева	UL5400056	Грушевидний	Росія
	8 – коричнева	UL5400091	Золота Індія	Україна

Продовження таблиці 1				
4. Рослина: інтенсивність опушення	3–слабка	UL5400253	Сині японські	Росія
	5–середня	UL5400058	Нові 93	Україна
	7–сильна	UL5400010	Місцевий 5	Японія
5. Листок: опушення	3–слабке	UL5400052	Extra Early	Японія
	5–середнє	UL5400090	Фіолетовий шар	Україна
	7–сильне	UL5400091	Золота Індія	Україна
6. Тривалість періоду «сходи– технічна стиглість», діб	1–дуже ранні	UL5400064	Ультраранний F ₁	Україна
	3–ранній	UL5400222	Фіалка	Україна
	5–середній	UL5400001	Алмаз	Україна
	7–пізній	UL5400095	<i>S.sisymbriolium</i> .	Німеччина
	9–дуже пізній	UL5400096	<i>S. aethiopicum</i> .	Франція
7. Продуктивність однієї рослин, г	1–низька < 200	UL5400096	<i>S. aethiopicum</i> .	Франція
	2–середня 200–600	UL5400052	Extra Early	Японія
	3–висока > 600	UL5400262	Прем'єр	Україна
8. Маса плода, г	1–дуже дрібний<100	UL5400095	<i>S.sisymbriolium</i>	Німеччина
	3–дрібний 100–200	UL5400052	Extra Early	Японія
	5–середній 200–300	UL5400064	Ультраранний F ₁	Україна
	7–великий 300–400	UL5400262	Прем'єр	Україна
	9–дуже великий >400	UL5400070	Геліос	Україна
9. Холодостій– кість, %	3–низька<20	UL5400219	Melanzana Violetta di	Італія
	5–середня 20– 50	UL5400060	Барвенго	Румунія
	7–висока>50	UL5400095	<i>S.sisymbriolium</i>	Німеччина
10. Солестій– кість, %	3–низька<10	UL5400219	Melanzana Violetta di	Італія
	5–середня 10– 30	UL5400016	Сині японські	Японія
	7–висока> 30	UL5400095	<i>S.sisymbriolium</i>	Німеччина
11. Жаростійкість, %	3–низька<20	UL5400222	Фіалка	Україна
	5–середня 20– 50	UL5400300	Біла лілія	Україна
	7–висока>50	UL5400096	<i>S. aethiopicum</i>	Франція

До складу колекції увійшли 4 зразки, які зареєстровано у Національному Центрі генетичних ресурсів рослин України з видачею свідоцтва: UL5400007 Лінія Л–1, UKR (Свідоцтво № 10); UL5400062, Лінія Л–2, UKR (Свідоцтво № 11); UL5400063, Лінія Л–3, UKR (Свідоцтво № 12); UL5400070, Геліос, UKR (Свідоцтво № 50); UL5400262, Прем'єр, UKR (Свідоцтво № 08161) (Додатки Т 3, Т 15, Т

16, Т 17). Зразки закладено на зберігання в Національному сховищі. Нами створено ознакову базу даних колекційних зразків.

Ознакова колекція буряка столового за морфологічними і господарсько цінними ознаками (Свідоцтво про реєстрацію колекції генофонду рослин в Україні № 132). До колекції нами включено 48 колекційних зразків *Beta vulgaris* L. var *conditiva* Alef.

Зразки колекції походили з 11 країн: UKR–25; PLN–4; FRA–2; MEX–1; LTU–1; CAN–1; RUS–7; BLR–1; USA–1; NLD–4; FIN–1.

Колекцію створено нами за 11 ознаками, до кожної ознаки визначено еталонні зразки (табл. 2).

2. – Перелік ознак, за якими створено ознакову колекцію буряка столового за морфологічними і господарсько цінними ознаками та еталонні зразки

Ознака	Рівень прояву ознаки	Назва зразка – еталона	№ Національного каталога	Країна походження
1. Супліддя: тип	1–одноросткове	Одноросткова	5200006	RUS
	2–багаторосткове	Дій	5200007	UKR
2. Коренеплід: заглибленість у ґрунті	3–мілка			
	5–середня (на $\frac{1}{4}$)	–	5200056	UKR
	7–глибока (на $\frac{1}{2}$)	Дій	5200007	UKR
	9–дуже глибока (на $\frac{3}{4}$ і більше)	Ліко	5200105	UKR
3. Коренеплід: колір шкірки	1–білий			
	2–жовтий			
	3–червонувато-пурпуровий	Дій	5200007	UKR
4. Коренеплід: за довжиною, см	3–короткий (<10)	Египетская плоская	5200068	RUS
	5–середній (11–15)	Бордо харківський	5200009	UKR
	7–довгий (>16)	Багрянний	5200003	UKR

Продовження таблиці 2

5. Коренеплід: форма поздовжнього розрізу	1–вузько– еліптична	Египетская плоская	5200068	UKR
	2–еліптична	–	5200056	UKR
	3–округла	Амер	5200018	NLR
	4–яйцевидна	Czerwona Kula	5200021	PLN
	5–видовжено – Циліндрична	Вітал	5200036	UKR
	6–видовжено– конічна	Багряний	5200003	UKR
6. Коренеплід: основне забарвлення м'якуша	1–біле			
	2–жовто– оранжеве			
	3–червоне	Амер	5200018	NLD
	4–пурпурове	Дій	5200007	UKR
7. Коренеплід: прояв кілець	1–відсутній	Бордо харківський	5200009	UKR
	3–слабкий	Дій	5200007	UKR
	5–помірний	Одноростковая	5200006	RUS
	7–сильний	Кубанская борщевая	5200010	RUS
	9–дуже сильний	–	5200079	UKR
8. Урожайність, т/га	1–низька<50	E407 sv	5200059	FIN
	5–середня 50–70	Бордо харківський	5200009	UKR
	9–висока>70	Дій	5200007	UKR
9. Товарність, %	1–низька<50	б/н	5200079	UKR
	5–середня 50–70	Вітал	5200036	UKR
	9–висока >70	Дій	5200007	UKR
10. Вміст бетаніну, мг/%	1–низький<100	Сквирський дар	5200051	UKR
	5–середній 100– 300	Дій	5200007	UKR
	9–високий >300	Багряний	5200003	UKR

Продовження таблиці 2				
11. Хвороба: Церкоспороз	9–стійкий	Дій	5200007	UKR
	5–напівстійкий	Kordinal	5200024	FRA
	1–нестійкий	Лінія 144/59	5200014	UKR
Хвороба: Біла гниль	9–стійкий	Дій	5200007	UKR
	5–напівстійкий	Багрянний	5200003	UKR
	1–нестійкий	–	5200074	UKR
Хвороба: Сіра гниль	9–стійкий	Дій	5200007	UKR
	5–напівстійкий	Багрянний	5200003	UKR
	1–нестійкий	New globe	5200012	NLD

До складу колекції включено 2 зразки, які зареєстровані у Національному Центрі генетичних ресурсів рослин України з видачею свідоцтв: UL5200003 Багрянний (Свідоцтво № 57), UL 5200009 Бордо харківський (Свідоцтво № 143).

Насіння зразків закладено на зберігання в Національному сховищі. Нами сформовано ознакову базу даних колекції за морфологічними ознаками і стійкістю проти хвороб та база родоводів зразків колекції.

Робоча ознакова колекція томата за стійкістю проти фузаріозу та ранньої сухої плямистості (Свідоцтво про реєстрацію колекції генофонду рослин в Україні № 63). У колекції підбрано 31 зразок за рівнем стійкості до ранньої сухої плямистості (*Alternaria capsici*) та фітофторозу (*Phytophthora capsici* Leon), які було нами оцінено в умовах природного і штучного інфекційних фонів.

За результатами проведених досліджень (а саме: встановлення характеру та рівню стійкості колекційних зразків томата в умовах природного та штучного інфекційного фонів, проведення статистичного аналізу для виявлення наявності або відсутності генетичної дивергенції за стійкістю в популяціях зразків) сформовано робочу ознакову колекцію томата за стійкістю проти хвороб. До колекції включено зразки з восьми країн світу (України, Литви, Молдови, Болгарії, США, Росії, Китаю та Нідерландів). Усі зразки

належать до виду *Lycopersicon esculentum* Mill. Зразки охарактеризовано за рівнем прояву ознак «урожайність» та «тривалість вегетаційного періоду», до кожної ознаки визначено еталонні зразки (табл. 3).

3. – Перелік ознак, за якими створено ознакову колекцію томата за стійкістю проти фузаріозу та ранньої сухої плямистості та еталонні зразки

Ознака	Рівень прояву ознаки	Назва зразка–еталона	№ Національного каталога
Урожайність, т/га	30–45	Лагідний	UL 0200004
Маса плода, г	малі 50–70	Фатєєва 3	UL 0200550
	середні 71–100	Флора	UL 0200009
	великі 101–200	Атласний	UL 0200018
Тривалість вегетаційного періоду, діб	ранні 70–90	Флора	UL 0200009
	середньоранні, 100–109	Атласний	UL 0200018
	середньостиглі 110–120	Господар	UL 0200020
Стойкість проти ранньої сухої плямистості	9 – імунні		
	7 – практично стійкі	Лінія КВС 01/05	UL 0200632
	5 – середньо стійкі	Кибис	UL 0200675
	3 – сприйнятливі	Новичок	UL 0202105
	1 – дуже сприйнятливі		
Стойкість проти фітофторозу	9 – імунні	–	–
	7 – практично стійкі	Красный великан	UL 0201984
	5 – середньо стійкі	Лінія КВС 02/05	UL 0200630
	3 – сприйнятливі	Перемога	UL 0201997
	1 – дуже сприйнятливі	Тернопольский	UL 0201995

Імунних зразків (за стійкістю проти ранньої сухої плямистості та фітофторозу) у колекції томата не виявлено.

До складу колекції входять два зразки, які зареєстровано у Національному центрі генетичних ресурсів рослин України, що поєднують стійкість проти фітофторозу та альтернаріозу. На них видано свідоцтва про реєстрацію, це: КВСі^{02/05} (к – UL 0200632) (Свідоцтво № 288); КВСі^{01/05} (к – UL 0200630) (Свідоцтво № 287).

Насіння зразків закладено на зберігання в Національному сховищі. Сформована Ознакова база даних робочої ознакової колекції томата за стійкістю проти фузаріозу та ранньої сухої плямистості, за продуктивністю і стійкістю.

Робоча ознакова колекція томата для захищеного ґрунту (Свідоцтво про реєстрацію колекції генофонду рослин в Україні № 61). До колекції нами залучено 24 лінії за цінними господарськими ознаками, хімічними показниками та за високою загальною (ЗКЗ) або специфічною комбінаційною здатністю (СКЗ) (за ознаками урожайність і тривалість міжфазового періоду «сходи – технічна стиглість») для селекції сортів і гібридів в умовах захищеного ґрунту (у плівкових теплицях).

Робоча ознакова колекція томата для захищеного ґрунту сформована з ліній, створених в Інституті овочівництва і баштанництва. Лінії належать до виду *Lycopersicon esculentum* Mill. Зразки ми оцінили за рівнем прояву ознак: урожайність, кг/м² (рання і загальна); маса плода, г; тривалість вегетаційного періоду, діб; хімічними показниками (суха речовина, %, цукри, %, титровані кислоти, %, аскорбінова кислота мг/100г), морфологічними ознаками (тип стебла, тип китиці, форма плода), ефектами ЗКЗ і СКЗ для ознак «урожайність» та «вегетаційний період», до кожної ознаки визначено еталонні зразки. З цієї колекції в НЦГРРУ зареєстровано 2 лінії, на які одержано свідоцтва UL0200661– Л 698, UKR (Свідоцтво № 248); UL0200662– Л 667, UKR (Свідоцтво № 249).

Насіння зразків колекції закладено на зберігання в Національному сховищі. Нами сформовано ознакову базу даних за морфологічними ознаками, хімічними показниками і ефектами ЗКЗ і СКЗ для ознак «урожайність» та «вегетаційний період».

Робоча ознакова колекція цибулі ріпчастої за морфологічними і господарсько цінними ознаками (Свідоцтво про реєстрацію колекції генофонду рослин в Україні № 133). До колекції нами включено 42 колекційних зразки *Allium cepa* L.

Зразки колекції походять з 10 країн: України – 30, Польщі – 3, Молдови – 1, Литви – 1, Італії – 1, Угорщини – 2, Великобританії – 1, Франції – 1, Данії – 1, США – 1.

Колекцію створено за 7 ознаками, які виділено нами як основні для селекції у нашій кліматичній зоні, до кожної ознаки визначено еталонні зразки (табл. 4).

До складу колекції нами включено 6 зразків, які зареєстровано у Національному Центрі генетичних ресурсів рослин України з видачею свідоцтв: UL2900026 Амфора (Свідоцтво № 52), UL2900027 Білянка (Свідоцтво № 72), UL2900134 Любчик (Свідоцтво № 289), UL2900118 Мавка (Свідоцтво № 290), UL2900009 Рубін (Свідоцтво № 51), UL2900014 Маяк (Свідоцтво № 76). Насіння зразків закладено на зберігання в Національному сховищі НЦГРРУ. Нами сформовано

ознакову базу даних колекції за морфологічними ознаками і стійкістю проти хвороб та базу родоводів зразків колекції.

4. – Перелік ознак, за якими створено колекцію цибулі ріпчастої за морфологічними і господарсько цінними ознаками та еталонні зразки

Ознака	Ступінь прояву ознаки	Рівень прояву ознаки, бал	№ національного каталога	Сорти-еталони
1. Цибулина: за розміром, г	мала <60	3	UL2900009	Рубін
	середня 60–150	5	UL2900004	Ткаченківська
	велика >150	7	UL2900026	Амфора
2. Цибулина: основна форма (у поздовжньому розрізі)	еліптична	1	UL2900134	Любчик
	яйцеподібна	2	–	–
	широкоеліптична	3	UL2900005	Харківська 82
	округла	4	UL2900015	Солнечный
	широкоюяйцеподібна	5	UL2900001	Каба дніпропетровська
	широкообернено-яйцеподібна	6	UL2900026	Амфора
	ромбічна	7	–	–
	поперечноеліптична	8	UL2900013	Ялтинська
3. Цибулина: основний колір сухої шкірки	білий	1	UL2900027	Біляночка
	сірий	2	–	–
	зелений	3	–	–
	жовтий	4	UL2900007	Золотиста
	коричневий	5	UL2900010	Глобус
	рожевий	6	UL2900026	Амфора
	червоний	7	UL2900018	Варшавська
4. Цибулина: вміст сухої речовини, мг/100г	дуже низький <8	1	UL2900010	Глобус
	низький 8–11	3	UL2900027	Біляночка
	середній 11,1–13,–5	5	UL2900006	Веселка
	високий 13,6–14,9	7	UL2900008	Сквирська
	дуже високий >15	9	UL2900134	Любчик
5. Час фізіологічної стиглості за весняного висівання, діб	ранній < 96 діб	3	UL2900009	Рубін
	середній 97–109	5	UL2900008	Сквирська
	пізній >110	7	UL2900007	Золотиста

Продовження таблиці 4				
6. Урожайність, т/га	висока > 25,0	7	UL2900004	Ткаченківська
	середня 10,0–25,0	5	UL2900007	Золотиста
	низька < 10,0	3	UL2900009	Рубін
7. Хвороби: Пероноспороз (ступінь ураження)	стійкий	6(9)	UL2900026	Амфора
	напівстійкий	3(5)	UL2900010	Глобус
	нестійкий	1(1)	UL2900009	Рубін

Висновки. З метою оптимізації складу та обсягу Національного генбанку овочевих і баштанних рослин, для цілеспрямованого залучення, ефективного використання та збереження цінного генофонду за результатами комплексного вивчення зразків генофонду ми здійснили формування колекцій. Наші дослідження щодо формування ознакових, спеціальних, генетичних та інших колекцій за комплексом ознак розпочинали з виділення джерел цінних господарських ознак у генофонді різних овочевих культур.

Сформовано та зареєстровано: для селекції на стійкість проти абіотичних чинників ознакову колекцію баклажана; ознакову колекцію буряка столового за морфологічними і цінними господарськими ознаками; для селекції на стійкість проти біотичних чинників робочу ознакову колекцію томата за стійкістю проти фузаріозу та ранньої сухої плямистості; для селекції гібридів в умовах плівкових теплиць робочу ознакову колекцію томата для захищеного ґрунту за показниками комбінаційної здатності; робочу ознакову колекцію цибулі ріпчастої за морфологічними і цінними господарськими ознаками.

Бібліографія

1. Рябчун В. К. Методичні підходи до формування базової та ознакової колекції кукурудзи / В. К. Рябчун, І. А. Гур'єва, Н. В. Кузьмишина // Генетичні ресурси рослин. – Х., 2008. – № 5. – С. 69–78.

2. Чернобай Л. М. Ознакова колекція – джерело вихідного матеріалу для селекції кукурудзи проти сажкових хвороб в умовах східного Лісостепу України / Л. М. Чернобай // Генетичні ресурси рослин. – Х., 2008. – № 5. – С. 147–159.

3. Чигирин А. В. Генетична різноманітність картоплі – основа для селекції на стійкість до біотичних і абіотичних чинників

середовища / А. В. Чигирин // Генетичні ресурси рослин. – Х., 2008. – № 6. – С. 143 – 150.

4. Бриггс Ф., Ноулз П. Научные основы селекции растений. – М. : Колос, 1972. – С. 23–33.

5. Методика опытного дела в овощеводстве и бахчеводстве / [под ред. В. Ф. Белика] – М. : Агропромиздат, 1992. – 311 с.

6. Методические указания по изучению и поддержанию мировой коллекции овощных паслен. культур (томаты, перцы, баклажаны). – Л. : ВИР, 1977. – 36с.

7. Широкий унифицированный классификатор СЭВ и международный классификатор СЭВ вида *Lycopersicon esculentum* L.” Ленинград, Н–Т–С СЭВ, ВИР ИС и АРР(ПНР),1988. – 33с.

8. Широкий унифицированный классификатор СЭВ и международный классификатор СЭВ вида *Capsicum annuum* L. Ленинград, Н–Т–С СЭВ, ВИР ИС и АРР (ПНР), 1986. – 34 с.

9. Широкий унифицированный классификатор СЭВ и Международный классификатор СЭВ лука репчатого (*Allium cepa* L.). – Л.: ВИР, ЧССР: Оломоуц, 1980. – 42 с.

10. Методика проведення експертизи сортів на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС) / Під ред. В.В. Волкодава К.: Мін. Агрополітики України, 2004. – 252с.

О.Н. Шабетя, В.В. Шабетя

Формирование признаковых, специальных коллекций овощных культур.

Резюме. Представлена информация про одно из основных направлений работы с генетическими ресурсами растений: изучение образцов генофонда по комплексу хозяйственно ценных признаков в разных эколого-географических условиях с целью формирования признаковых, специальных, рабочих и других коллекций. Даны результаты по формированию признаковых и рабочих коллекций овощных культур. По результатам оценки комплекса хозяйственно ценных признаков сформированы коллекции: признаковая коллекция баклажана по устойчивости к абиотическим факторам; признаковая коллекция свеклы столовой по морфологическим и хозяйственно ценным признакам; рабочая признаковая коллекция томата по устойчивости против фузариоза и ранней сухой пятнистости; рабочая признаковая коллекция томата для защищенного грунта; рабочая

признаковая коллекция лука репчатого по морфологическим и хозяйственно ценным признакам. Выделены сорта-эталоны для каждого признака коллекций.

O.N. Shabetya, V.V. Shabetya

Find our formation, special collections of vegetable crops.

Summary. The information about one of the basic directions in work with genetic resources of plants is submitted: updating by his(its) valuable gene pool. In a collection of laboratory of genetic resources of Institute of vegetable growing and melon growing NAAN with 2002 for 2007 2582 samples have acted (arrived). Introductions it is carried out by an exchange about a gene banks of other countries, through scientific cooperation with selection both scientific institutes and to gathering of samples of national selection and wild forms at a course of expeditions (dispatches). The analysis introduction samples for updating a gene pool vegetable and melons plants is lead (carried out). Dynamics (changes) and is submitted to a way of receipt of samples for last 5 years. By results of studying on a complex of economic – valuable attributes selection value introducieren collection samples is determined. It is allocated a number (line) of samples which are sources of economic – valuable attributes, these samples are included in structure of collections of a gene pool vegetable and melons plants.